

Slovenska zveza na Švedskem
Slovenska riksförbundet i Sverige

Letnik/Årgång 23, Št./Nr 86
ISSN-2000-2173

Slovensko GLASILO

Slovenska BLADET

POLETJE/SOMMAR 2024

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET
Junij 2024, Št./Nr 87, Letnik/Årgång 23

Izdajatelj/Utgivare:

Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9
Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; članarina SZ

Naslovnica/omslag: Danni S.

Zadnja stran/sista sidan: Zvonko Podvinski

Glavni in odgovorni urednici/ huvudredaktörer:

Danni Strazar, Suzana Macuh

Oblikovalka & slov. lektura / Teknisk redaktör:

Danni Strazar

Naslovi & lektura šved. besedil / Adresshantering:

Suzana Macuh

Naslov uredništva / Redaktionsadress:

Slovenska riksförbundet i Sverige, Box 145, 731 23 Köping

E-naslov/E-post:

slovenskoglasilo@gmail.com

Slovensko GLASILO (2002) izhaja 4x letno v 580 izvodih

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 29. septembra 2024!

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 29 september 2024,
adressen ovan!

Za vsebino objavljenjih člankov so odgovorni avtorji. Pisma društev, ki niso člani Slovenske zveze, in oglase posameznikov objavljamo le, če je v glasilu dovolj prostora.

PRESEDNIK IMA BESEDO

Spoštovani! Vse bralce Slovenskega glasila in institucije, s katerimi smo kakor koli povezani, najlepše pozdravljam v imenu Slovenske zveze na Švedskem.

Prišli smo v topel čas leta, ki je poln raznobarnih cvetlic in vonjav po različnih rastlinah, skratka, ta skandinavski pomlad res prečudovito diši.

Delo v lokalnih društvih in zvezi je v polnem razmahu, opravili smo tudi občni zbor zveze v marcu, na dan, ko sta društvi Planika in Olofström praznovali petdeseto obletnico delovanja in ohranjanja slovenske kulture in običajev. V upravnem odboru zveze je prišlo do manjše spremembe, zamenjala se je volilna in revizorska komisija, vsi drugi pa so ostali v upravnem odboru. Seveda pa se želim zahvaliti za dobro opravljeno delo v preteklem letu sedanjemu upravnemu odboru in obenem bi rad zaželel veliko uspešnega dela in ustvarjanja za dobro vseh članov in rojakov slovenske zveze na Švedskem tudi naprej.

Tudi vseslovensko srečanje za Binkoštni praznik je že za nami. Vsi, ki ste se udeležili tega dogodka 18. maja v Vadsteni, veste, kako nam je bilo lepo. Res so bili lepi, nepozabni in prijetni trenutki prav za vsakega rojaka. Čestitke vsem rojakom za 50- obletnico romanja k sv. Brigiti Švedski in naši slovenski lipi, ki z visoko krošnjo že petindvajset let lepo krasi park v Vadsteni. Kot predsednik Slovenske zveze na Švedskem si želim, da ostanemo zvesti romarji še vrsto let, prav tako ostanimo zvesti obiskovalci tudi preostalih srečanj, ki jih organizirajo društva in Slovenska zveza na Švedskem. Potrudimo se v društvih in kot posamezniki, da pridobimo nove rojake in seveda tudi mlajšo slovensko generacijo medse na razna srečanja. Ohranimo tradicionalna srečanja, potrudimo se vsi po svojih močeh iz leta v leto, da se podamo na pot sv. Brigiti Švedski in k naši, slovenski lipi.

Spoštovani rojaki, smo že tik pred poletnimi dopusti in zato naj vam ob tej priliki zaželim veliko lepih trenutkov in užitkov v poletnih dneh. Naj bo lepo praznovanje solsticija (midsommar, op. ur.) in tudi pomembnega praznika, Dneva državnosti Republike Slovenije, ki ga slavimo 25. junija. Pred nami je torej čas počitka in poletnih dopustov, zato vam vsem želim prijeten dopust, varno potovanje, prosti čas in dopust pa naj bosta prava sprostitve

ter hkrati tudi nabiranje novih moči za nove priložnosti za nadaljnjo delo in ustvarjanje v društvih in v Slovenski zvezi.

Alojz Macuh

Predsednik SZ

Ordförande Svenska riksförbundet

e-pošta: slovenska.riksforbundet@gmail.com

Hvala

V mesecu aprilu me je doletelo tisto, kar si človek najmanj predstavlja. Bil sem namreč na kratkem odmoru v Sloveniji, ki se je spremenil v strahoto in hude bolečine s srcem (infarkt). Vse se je dobro končalo, tako da sedaj okrevam doma na Švedskem v krogu svojih najdražjih.

Rad bi se zahvalil vsem za lepe in pozitivne misli ter prejete rože od Slovenske zveze. Prav tako hvala gospodu Ladu Lomšku, ki me je celo obiskal v Sloveniji v Celjski bolnišnici.

Hvala!

I april drabbades jag av något jag aldrig trodde jag skulle behöva uppleva. Jag var på väg till Slovenien på en kortare semester, en semester som byttes ut mot rädsla och starka smärtor i hjärtat. (infarkt) Allt slutade gott tack och lov så nu vilar jag hemma i Sverige och omringad av mina nära och kära.

Jag vill passa på och tacka alla för alla era fina hälsningar samt blommor från slovenska riksbundet. Även tack till riksförbundets kassör, Lado Lomšek som kom och hälsade på mig i Slovenien på sjukhuset i Celje.

Tack!

Alojz Macuh

SLOVENSKI DOM GÖTEBORG

Novice iz Göteborga

Nekateri imamo velike zahteve do sebe in drugih, toda sedaj, ko pišem za naše Slovensko glasilo, sem zadovoljna z življenjem. Veliko mi pomenijo moji najdražji v družini, prijatelji, babice in seveda tudi vsi tisti, ki jih srečam. Hočem res živeti in uživati. Rada se družim s prijatelji, kar pomeni, da gremo enkrat na mesec nekaj ven pojest in lahko pokramljamo o vsem. Eden od nas določi, kje in kdaj se bomo dobili. Vsak ima svojo željo in okus, zato je zanimivo, kje vse bomo skupaj. Smo že v juniju in čez mesece se bo začelo vse, kot je čez leto, zato moramo izkoristiti vse, kar nam daje voljo in zadovoljstvo do življenja.

Upokojenci imamo zelo malo časa, največkrat je slišati "nimam časa". Ste kdaj pomislili, da ko boste imeli čas za druge, teh več ne bo med nami? Vem, da sedaj, ko se srečamo, vsak pove, kje ga kaj boli in kakšne bolezni ima. Saj je prav, starejši postajamo in bolezen ne izbira, mora pa obstajati tudi veselje, zadovoljstvo in spoštovanje do drugih. Covid nas je odtujil od cerkve, družbe in vsak je najrajši doma. Zakaj??

Kako lepo smo se imeli na izletu, vsem, ki niste bili z nami, vam je lahko žal. Druženje pri kavi po maši tudi pomenita klepet in smeh. Vsi imamo svoje delo, pazimo vnuke in vnukinje, mora pa biti tudi čas za srečanja. Sedaj, ko je že vse zeleno, cvetoče in je dobro počutje na vrhuncu, se včasih usedem na klop v parku in z užitkom polížem dober sladoled. V predsobi imam tablico z napisom in se tega tudi držim.

Program za drugo polovico leta 2024:

- 18. maj Vadstena, 50. obletnica Binkoštnih srečanj (IMELI SMO SE ENKRATNO!)
- 16. junij Dan državnosti – srečanje po maši
- 31. avgust Piknik ob jezeru Surtesjön
(Jeseni: srečanje ob kavi po maši, vsako tretjo nedeljo v mesecu in v novembru martinovanje v cerkvi Angered)

Imamo tudi nekaj jubilentov:

Maj: Ivan Kosak, 85 let
Marija Perovic, 75 let

Junij: Marija Lajsic, 80 let

Avgust: Marjan Skrabl, 75 let

Veliko je takih dni, ko sreča se vam smeji.

*So pa tudi slabi dnevi, zato zdaj želimo vam,
da bodite srečni na ta dan, ko praznujete rojstni dan.*

Lepo praznujte, saj smo z mislimi z vami in vam nazdravljamo!

Dopust, počitek, nabiranje novih moči, obiski v domovini in izleti. Vse to so zaželene sanje in upam, da se vam vse uresniči. Uživajte in seboj v drugo domovino prinesite nazaj lepe spomine. Vsi tisti, ki boste ostali tukaj, boste pa v prostem času počeli, kar vam srce poželi. **Lep dopust želim vsem!**

Se znova srečamo jeseni, polni novih želja in v upanju, da bomo zdravi in bo življenje lepo teklo. Danes sem mogoče malo pikra, toda zelo cenim, da ne pozabite nase in da se zavedate, da ste vredni vsega najboljšega.

Lep pozdrav in brez zamere.

Marija Kolar
Slovenski dom

Izlet po polotoku Bjärehalvön

Letos na občnem zboru smo se odločili, da bomo poskrbeli za izlet. Marjanca je prevzela to nalogo in se zares potrudila. 3. maja ob 7.30 je bil odhod na polotok *Bjärehalvön*, kjer smo načrtovali kavo, obisk vrtov *Norrvikens trädgårdar*, kosilo in poskušnja vina. Na lep sončni poletni dan smo vstopili na avtobus (iz društva nas je bilo trinajst).

Voznica Marie in vodička Bella sta nas pozdravili in zaželeli lep dan. Bella je po poti veliko povedala o zgodovini polotoka, ki je bil cilj našega izleta. Kavo in sendvič smo zaužili v majhni restavraciji, ki je na žalost drugače zaprta zaradi slabega obiska in jo odprejo le po predhodnem naročilu za goste z avtobusov. Nadaljevali smo pot do parka *Norrvikens trädgårdar*, vodička pa nam je povedala, kaj se je dogajalo od nastanka parka in do danes, saj je še vedno aktualno, da bi park razširili na še večji površini. Ravno takrat so cveteli raznobarni tulipani ter bele in rožnate magnolije. Čokoladnica s svojimi izdelki je vabila obiskovalce, imeli pa so tudi razstavo ročnih del in pletenin.

Pot nas je vodila na kosilo v restavracijo *Hovs Hallar*, iz katere je bil lep razgled in od koder je vodila tudi sprehajalna pot do morja. Kosilo so postregli z mladim krompirjem, saj so že teden dni pred tem izkopali prvi novi krompir. Velika območja krompirja pokrijejo s tkanino, da ga zavarujejo pred mrazom in vetrom. Enako naredijo s solato. Klepetali smo in uživali ob okusni hrani. Imeli smo nekaj prostega časa za sprehod in nato je sledila poskušnja vina.

V vinogradu na Vejbyju nas je pričakal lastnik Jeppe in razlagi o pridelavi vina je sledila še degustacija.

Ne vem, koliko časa je to vino sekt (peneče vino, op. ur.) že stalo v steklenicah, ker je bilo nekoliko motno. Povedal je, da že 18 let prideluje in obdeluje vinograd, vendar ne sme prodajati zasebno in tudi ne v Systembolagetu. Ima pa restavracijo in tam lahko vino ponudi izletnikom, ki se oglasijo pri njemu. Poskusili smo še 3 druga vina, eno rdeče, ki je bilo zelo dobro, da o barvi ne govorim. V sami vinski kleti so hrastovi sodi, bar in veliko praznih steklenic na policah. Nismo videli nobene slovenske prazne steklenice. Prvo grozdje in vino je prišlo iz Gruzije pred 200 leti. Vino in hrana sta shranjena v kleti globoko v zemlji, kjer je sam izkopal prostor za sode. Pod stropom visijo zastave držav, ki proizvajajo vino, na žalost med njimi ni slovenske. Smo mu obljubili, da če nas bo pot zanesla mimo, prinesemo zastavico. Zelo vesel je bil, ko smo tudi zapeli slovenske pesmi o vinu in o konjih, ki peljejo vince. Čas je kar hitro minil, sedeli smo zunaj in smeha ter šal je bilo veliko. Povedali smo mu tudi o najstarejši trti na svetu, žametovka z Lenta v Mariboru.

Odpeljali smo se proti domu in se poslovili, zadovoljni in veseli, da smo skupaj preživeli lep dan. Upam, da bo morda spet kmalu kakšen izlet.

Marjanca, hvala v našem imenu, lepo si vse uredila in vodila, da nam je bilo lepo.

Hvala vsem, ki ste šli zraven.

Marija Kolar, Slovenski dom

FRANCE PREŠEREN, Göteborg

Slovensko kulturno društvo France Prešeren iz Göteborga

Prisrčen pozdrav vsem bralkam in bralcem te publikacije. Kljub starosti in vseh mogočih in nemogočih boleznih v našem društvu še vedno dihamo in korakamo počasi naprej skozi leto. Pretirano veliko aktivnosti pri nas že dlje časa ni, se pa potrudimo, da se kljub temu srečamo nekajkrat na leto.

Kot vsako leto začnemo delovno leto z občnim zborom. Letos smo hkrati s tem proslavili tudi naše žene ob dnevu žena. Vse prisotne smo pogostili z doma pečenim kruhom in enolončnico (pasulj). Ob koncu srečanja smo ženam poklonili simbolični rdeči nagelj v zahvalo za delo in da so še vedno gonilna sila našega društva. Upravni in nadzorni odbor sta ostala nespremenjena, tako da bomo še naprej vozili po starih tirih.

Predstavnika našega društva sta se tudi udeležila občnega zbora Slovenske zveze v Malmöju in obenem tudi obletnice slovenskega društva Planika iz Malmöja in slovenskega društva Slovenija iz Olofströma. Bilo je prijetno se po dolgem času spet zavrteti ob taktu domačih viž. Najlepša hvala Malmöju in Olofströmu za lep večer.

Pri nas doma v Göteborgu, da ne bi čisto zamrli, se na vso srečo ženske srečujejo vsaki zadnji petek v mesecu pod vodstvom Erike, in zadnje čase jim na pomoč priskoči tudi Nevenka, kajti zdravje vedno kaj ponagaja v teh letih in je vedno lepo imeti pomoč.

V juniju bomo pripravili piknik ob Dnevu državnosti Republike Slovenije. Srečanje je vedno kar dobro obiskano. Včasih pripravimo tudi kakšne družabne igre s tombolo. Na koncu srečanja si drug drugemu zaželimo vesel dopust in srečno vožnjo v domovino.

Lado Lomšek

SLOVENSKO DRUŠTVO SIMON GREGORČIČ, KÖPING

Binkoštno praznovanje leta 2024

Tako kot po navadi smo se znova zbrali romarji, člani slovenskega društva Simon Gregorčič iz Köpinga. To je prijeten čas druženja samih članov in povezovanje ter srečanje s prijatelji drugih društev. Binkoštni praznik v središču mesta Vadstena pri Brigiti Švedski nam vsem pomeni veliko, saj je vedno dobro vzdušje in prava priložnost za vse, kar si človek želi. Je res nepozabno doživetje za vsakogar, ki se znova iz leta v leto udeleži tega dogodka.

Dobra volja velja, tako so govorili stari ljudje, in točno to nam je letos omenil msgr. gospod škof Anton Jamnik, ki nas je lepo nagovoril v cerkvi in tudi pri naši slovenski lipi. V društvu smo se zbrali v lepem številu za ta binkoštni praznik in že v zgodnji jutranji uri smo se podali na pot z avtobusom, ki ga je letos vozil naš član Jože Meglič. Lepo vzdušje in veselje, lepo sončno vreme in dobro razpoloženje so nas spremljali ves dan. Naši občutki in doživetja so vedno lepi in nepozabni. Naj ob tej priložnosti tudi izrečem čestitke vsem romarjem. Hvala vsem, da ste si vzeli čas in se nam pridružili na tem romanju. Lepo in nepozabno doživetje je bilo tudi za naša najmlajša zvesta romarja Theodorja in Iris, ki sta letos pridno nosila slovensko in švedsko zastavo, prav tako so bili najmlajši romarji udeleženi pri prodaji srečk za tombolo, za kar se jim najlepše zahvaljujem. To mi je bilo v zelo veliko pomoč še posebej letos, ko sem zdravstveno bil nekoliko šibkejših za delo in skrb na dan samega srečanja za Binkoštni praznik. Na ta prelepi praznik se vedno spominjamo vseh, ki so bili z nami v preteklosti, prav tako smo se spomnili tudi na vse tiste, ki pač niso mogli zraven zaradi zdravstvenih težav. Želim, da se bo zdravje popravilo prav vsem in da bomo tako z velikim upanjem lahko odšli drugo leto na pot v večjem številu. Ob tej priliki naj vas že zdaj povabim zraven drugo leto.

På pingstdagen åkte slovenska föreningen i Köping till Vadstena. Vi åkte tidigt på morgonen med buss. Hela sällskapet var glada och förväntansfulla inför den årliga slovenska träffen. Det är vår tradition att vi varje år samlas vid slovenska trädet "lipa" (lind) intill klosterkyrkan.

Stort tack till alla som deltagit på alla sätt och vis i Vadstena i år och jag hoppas att vi gör en liknande, minst lika trevlig resa även nästa år!

Alojz Macuh
Predsednik društva Simon Gregorčič

Iris, Theodor, Simona, Ludvik in Eliza, HVALA za veliko pomoč prodaje tombola v Vadsteni.

Spoštovani!

Vsem vam želim res prijetne poletne dni, lepo in veselo ter prijetno praznovanje poletnega solsticija, torej *midsommar*, prav tako čestitke ljubi Sloveniji in vsem vam za slovenski praznik Dan državnosti, ki ga praznujemo 25. junija.

Ha en trevlig Midsommar och slovensk nationaldag.

Alojz Macuh Predsednik društva Simon Gregorčič
Ordförande Slovenska föreningen Köping

ORFEUM - LANDSKRONA SPD ORFEUM

Predstavnici našega društva sta se marca udeležili občnega zbora Slovenske zveze (pomagali smo tudi pri zagotovitvi prostorov za sestanek), popoldne istega dne pa smo se udeležili tudi prijetne zabave ob 50-letnici slovenskih društev Planika in Olofström, ki sta jo društvi pripravili v Malmöju.

Ob občnem zboru našega društva so se upravnemu odboru pridružile tudi nove moči (kot sami pravimo, smo nekako kar »vsešvedsko« društvo), in člani upravnega odbora so tako iz Malmöja kot Stockholma. Naše poslanstvo še vedno ostaja organiziranje koncertnih dogodkov – in vsega, kar je povezanega z glasbo in slovenskim jezikom. Seveda pa bomo načrtovali tudi prijetna druženja in jeseni tudi še kaj drugega.

V društvu snujemo nove koncerte za konec tega leta (od Miklavževanja do božičnega koncerta), naša predsednica pa bo poleti pridno vadila z novo glasbeno zasedbo (dve članici sta iz Slovenije), da bodo decembra gostovale po Švedski.

Naše društvo je bilo tudi na romanju v Vadstena, kjer je Danni skupaj s Klementino Savnik, članico slovenskega društva Stockholm zapela tudi dve skladbi. Kot vedno je bilo kar težko oditi nazaj domov, saj je bilo letošnje praznovanje še posebej prisrčno in druženje med ljudmi še bolj iskreno in prijetno.

Vsem svojim članom želimo nadvse lepo poletje!

I mars deltog två representanter ur vår förening på Slovenska förbundets årsmöte (vi hjälpte även till med att ordna möteslokalerna) och på eftermiddagen samma dag deltog vi även på en trevlig fest i Malmö för att fira slovenska föreningarna, Planika och Olofströms 50-årsjubileer.

Under vårt årsmöte valdes nya styrelseledamöter in i styrelsen (och som vi alltid säger, vi är lite av en rikstäckande förening då det också finns styrelseledamöter från både Malmö och Stockholm. Vårt huvudsakliga uppdrag är fortfarande att anordna konserter – och allt som har med musik och det

slovenska språket att göra. Naturligtvis kommer vi också att planera trevliga sammankomster m.m. under hösten.

Vår förening gjorde också en pilgrimsresa till Vadstena, där Danni sjöng två sånger tillsammans med Klementina Savnik, medlem i slovenska föreningen i Stockholm. Som alltid var det ganska svårt att åka hem igen, särskilt eftersom årets firande gjorde oss varma i hjärtat och umgänget var ännu mer ärligt och trevligt.

Vi önskar alla våra medlemmar en riktigt trevlig sommar!

SKD Planika – Malmö

Planika, Malmö – poletje, 2014

V letošnjem marcu je Planika praznovala 50 let obstoja društva. Za to priložnost je upravni odbor najel veliko dvorano, glasbenike iz Slovenije in vse drugo v velikem slogu in z upanjem, da bo prišlo toliko gostov, da bo vse zasedeno. In gostov zares ni manjkalo; slišati je bilo, da so jih morali precej celo odsloviti. Vsi tisti, ki so dobili prostor, so bili zadovoljni z vsem, kar so videli in slišali. Pred večerjo in zabavo so bili govori in kulturni program. Na velikem ekranu je bilo mogoče videti slike iz bogate društvene preteklosti, pa tudi ansambel je dobro opravil svoje delo. Treba bo začeti razmišljati in povedati članom, kako bo Planika videti v prihodnosti. Članska struktura se je korenito spremenila. Tistih, ki so pred 50. leti društvo ustanovili, je vse manj, nadomestili so jih njihove hčere in sinovi, ki imajo svoje otroke, ki gledajo na svet z drugačnimi očmi kot njihovi predniki. Slovenija je zanje samo dežela, od koder izvirajo in ki jo bodo morda tu in tam obiskali.

Tekvondo je japonska borilna veščina, s katero se ukvarja tudi mlada Savannah Belec. Savannah je na turnirju, ki je potekal meseca aprila v Kopru, osvojila v skupnem seštevku 23. mesto, kar je po besedah trenerja Rudolfa Belca lep uspeh.

Predsednik Planike Rudolf Belec sporoča tudi, da se je vsakoletnega romanja v Vadsteno letos udeležilo 13 članov društva, ki so tamkaj tudi prenočili in se v nedeljo, 26. maja, spočiti in zadovoljni vrnili domov.

Jože Ficko

SKD SLOVENIJA OLOFSTRÖM

Občni zbor in praznovanje dneva žena

Drugega marca smo se zbrali v društvenih prostorih v Olofströmu in izvedli občni zbor. Kar lepo število članov se je zbralo. Upravni odbor je bil na novo izvoljen za dve leti.

Na občnem zboru smo se dogovorili, da bomo praznovali 50-letnico našega društva skupaj s slovenskim društvom Planika iz Malmöja.

Po končanem občnem zboru je naš predsednik Miran podaril vsem ženam rože za dan žena. S tem smo začeli praznovanje, za dobro zabavo je prispeval naš vedno veseli Viktor.

23. marca smo v Malmöju praznovali 50-letnico društva skupaj z društvom Planika. Praznovanje je bilo odlično in bogato. Zelo lepo smo se imeli.

Slovenski društvi Planika in KD Slovenija iz Olofströma sta bili obdarjeni s pohvalami, diplomo in cvetjem.

18. maja se je zbralo nekaj članov iz KD Slovenija in se z dvema avtomobiloma napotilo na romanje v Vadsteno. Vreme smo imeli prekrasno, sončno in toplo.

SLOVENSKO DRUŠTVO STOCKHOLM

Slovensko društvo v Stockholmu si je med prazničnim podaljšanim vikendom ob Kristusovem vnebohodu privoščilo prijeten spomladanski izlet na Gotland – biser Baltskega morja.

Iz Nynäshamna smo s trajektom prispeli v Visby in prvo noč prespali v lepem zgodovinskem hotelu Sankt Klemens, ki se drži ruševin cerkve Sankt Klemens in leži v bližini botaničnega vrta Visby, kjer so cveteli mandlji, magnolije in glicinije. Tam smo tudi zaslišali prvo pomladno kukavico. Na žalost nihče od nas takrat ni imel kovancev v žepu. Namesto tega smo vsi postali malo revnejši v gostišču Lindesgården, kjer smo prvi večer jedli klasično gotlandsko večerjo, ki se je začela z zelo dobro juho iz čemaža.

Visby je bil nekoč čudovita prestolnica Gotlanda. Mesto je bilo središče srednjeveške trgovske zveze hanzeatske baltske trgovine in je zelo obogatelo. Visoke in ozke kamnite hiše so v Visbyju stale v vrsti ob pristanišču – skoraj kot srednjeveški nebotičniki – in številne so še danes ohranjene. Znot-

raj mestnega obzidja, ki je bilo zgrajeno med 11. in 14. stoletjem in je v celoti ohranjeno, je stalo kar 16 cerkva. Visby obkroža celih 3,5 kilometrov zidov s 36 stolpi. Toda bogastvo mesta je pritegnilo zavistne oči. Danski kralj Valdemar Atterdag je leta 1361 napadel in osvojil Gotland in Visby. Ta hud udarec je Gotlandce prizadel le deset let po izbruhu kuge. Gospodarstvo Visbyja si ni nikoli opomoglo in samo katedrala Svete Marije je preživela dansko invazijo. O tem in še zgodnejši zgodovini Gotlanda vse do kamene dobe smo izvedeli v muzeju Gotlands Fornsal.

Zunaj Visbyja pa jo je dobro odnesla večina cerkva. Podeželje Gotlanda še vedno krasi 92 srednjeveških cerkva. So edinstvena časovna kapsula, saj se je od danske invazije komajda kaj spremenilo. So primerki izjemno kakovostne romanske in zgodnjegotske arhitekture! Na poti severno od Visbyja proti otoku Färö smo se ustavili pri nekaj cerkvah in v Krusmyntagårdnu jedli okusno gotlandsko specialiteto: žafranove palačinke z marmelado iz sinjezelene robide ("salmbär" v gotlandskem narečju), s sesekljanimi mandlji in stepeno smetano.

Na severnem delu Gotlanda, preden smo se s trajektom odpeljali na Färö, smo se za nekaj ur ustavili v naravnem rezervatu Hall-Hangvar. Klintkustleden – 30 kilometrov dolga steza – sledi obali preko visokih pečin in mimo majhnih prodnatih plaž. Na tem območju se nahaja ena največjih populacij planinskih orlov v Evropi.

Prenočišče smo imeli na Färöju na kmetiji Stora Gåsemora. Kmetija ima dolgo zgodovino. Rumeno ometana bivalna hiša je iz 18. stoletja, prav toliko so stari hlevi s slamnatimi strehami, in tudi več mlinov na veter je ohranjenih. Suhi kamniti zidovi in tradicionalne ograje se raztezajo čez posestvo, kar je značilno za staro gotlandsko kulturno krajino. Poleti je tukaj odprta kmečka restavracija in organizirajo različne kulturne prireditve s poezijo in glasbo.

Na Färöju smo raziskovali gotlandske značilne abrazijske obale z apnenčastimi stolpi in oboki – v gotlandskem narečju tako imenovani "raukar". Ko na plaži stoji "raukar", vemo, da so pod gladino običajno podvodne stene. Nekatere stene so tik ob robu globoke tudi več kot 60 metrov. Ko valovi udarijo ob vrh sten, nastanejo močni tokovi in vrtinci, ki človeka lahko posrkajo v globino. Zato se je zelo nevarno kopati na plažah z "rauki". Prehodili smo nekaj kilometrov med plažami z "rauki" in na poti smo tudi obiskali staro ribiško vas Helgumannen.

Norsta Auren je Färöjeva dobro varovana skrivnost, skrita za fosilnimi sipinami in borovim gozdom. Domačini neradi povejo, kako se pride tja. Štiri kilometre dolgo peščeno plažo imajo raje zase, zaščiteno pred množično poletnih obiskovalcev in njihovih smeti. Tukaj valovi Baltskega morja grmijo z vso močjo in nenehno preoblikujejo plažo. Veter in vodni tokovi ustvarjajo čudovite vzorce v pesku in sipinah. Včasih svoj pečat pusti tudi žival. Nekaj ur smo preživeli na plaži in uživali v svežem zraku in bližini morja.

Zvečer nam je narava ponudila izjemni spektakel. Že med večerjo smo opazili, da se nekaj dogaja. Električni tok je nenadoma oslabil in vse luči so utripale. Ko smo se po večerji sprehodili do plaže, je nebo zasijalo v zeleni, rožnati in vijolični barvi – severni sij! Ko se je večer prevešal v noč in se je temnilo, je severni sij postajal vse močnejši. Vrhunec je dosegel med 1. in 2. uro zjutraj, ko je točno nad nami ležala korona severnega sija in utripala kot stroboskop v vseh barvah mavrice. Bilo je tako intenzivno, da so naše kamere včasih prenehale delovati. Na pašnikih okoli so bili konji in ovce nemirni in ptice so prepevale sredi noči. Bilo je popolnoma nadrealistično!

Naslednji dan smo se vrnili na glavni otok Gotland. Deli Gotlanda – zlasti severni del – so izrazita kraška pokrajina. Je hkrati suha in mokra. Padavine hitro izginejo v kamninska tla in se zbirajo v jamskih sistemih pod nami, nato pa odtečejo v močvirja z arteškimi izviri in zelo čistimi jezери. Sloj prsti na vrhu apnenčastih plošč je zelo tanek. Zato so pogoji za rastje zahtevni. Tla pa so videti kot zacementirana, kjer so izpostavljene apnenčaste plošče. Gozd večinoma sestavljajo ukrivljeni borovci ter visoki brini. Mnogi so stari več sto let. Tam smo našli več vrst rož, ki običajno rastejo v stepah vzhodne

Evrope, vendar se tu in tam pojavljajo na Gotlandu – na stotine milj od njihovih prvotnih območij. Pred vrnitvijo v Visby smo si ogledali naravna rezervata Mölnermyr in Bästeträsk. V Bästeträsku smo opazili tudi endemično kačo gotlandsko belouško.

Zatem smo obiskali še en sestrski otok Gotlanda – Stora Karlsö. Iz Klintehamna je okoli 40 minut vožnje z ladjo do tega naravnega raja. Oba otoka Karlsö (Mali in Veliki) sta planotasti gori, ki se dvigata iz valov Baltskega morja z mogočnimi skalnimi stenami. Več deset tisoč parov lumn in njork gnezdi na malih skalnatih robovih v pečini. Čudovita turkizna jajca lumne imajo ozko konico, verjetno zato, da se vrtijo okoli konice in se ne skotalijo s skalnih polic. Ptice pridejo na pečino pozno pozimi in ostanejo do začetka poletja, ko mladiči v zavetju večerne teme skačejo s skal, da bi se izognili plenilcem. Ko zapustijo gnezdo, ne znajo leteti. So pa debeli in imajo mehke kosti, in zato večina preživi skoke, včasih celo s 50 metrov višine, tudi če padejo na ostre kamne in skale. V ptičjih kolonijah vlada nenehna drama, prepir in hrup, a onstran skalnih sten proti notranjosti otoka vlada mir. Otok je večinoma gol, a v zaplatah listopadnega gozda so peli slavčki in belovrati muharji. Po vsem otoku pa so cvetele različne vrste divjih orhidej in pomladanski zajčji mak. Tudi pomladanski zajčji mak je predstavnik stepske flore v vzhodni Evropi in na Švedskem raste le na Gotlandu in Ölandu. Prenočili smo v hiši nekdanjega svetilničarja, ob robu visoke skalne stene s ptičjimi kolonijami. V restavraciji na otoku smo imeli tudi dobro hrano in vino. V kuhinji uporabljajo predvsem lokalno pridelane sestavine. Na Gotlandu pridelujejo tudi vino.

Po dveh dneh na Stora Karlsö je bil čas za odhod na celino. Ko smo se vrnili v Klintehamn, je ostalo še nekaj ur do odhoda trajekta iz Visbyja za Nynäshamn. Odpeljali smo se na jug Gotlanda in prehodili staro romarsko pot do cerkve v Öji. Ta je še en lep primerek gotlandske srednjeveške arhitekture v romanskem in zgodnjegotskem slogu. Cerkev slovi po veličastnem razpelu in kipu žalostne Marije – Mater Dolorosa – ki ga je izdelal lokalni mojster v 13. stoletju. Zadnja dva postanka na poti do Visbyja sta bili pri kamnu z verskimi motivi iz 4. stoletja in grobnici v obliki ladje iz bronaste dobe v vasi Gannarve.

Doživeli smo raznolik podaljšn vikend z naravo in kulturo na biseru Baltskega morja!

SKM

Zlata Vadstena 2024, zahvala

Bogu hvala in sv. Brigiti Švedski ter bl. A. M. Slomšku za nebeško lepo vreme in nebeške temperature, ki so nas božale tiste dni. Hvala vsem, ki ste povzdignili sveto bogoslužje z nagovorom, ki se je dotaknil src rojakov, s svojim petjem, z lepim sodelovanjem v cerkvi, v procesiji, na vrtu pri sestrah in tudi v dvorani.

Pri slovenski lipi v Vadsteni se je ustavila procesija, kjer je vse navzoče romarje pozdravil sedanji narodni dušni pastir Zvone. Njegovemu pozdravu je sledil nagovor g. Alojza Macuha, predsednika Slovenske zveze na Švedskem, ki je vse navzoče pozdravil in povabil, da izpolnimo željo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, da skupaj zapojemo, zaigramo ali zaplešemo na pesem **Ljubim te, Slovenija zelena**. Svoje izkustvo iz leta 1991 je pri slovenski lipi v Vadsteni dodal tudi škof Anton Jamnik, kar je bilo zanimivo pričevanje iz tistega časa. Romarski del tega zlatega praznovanja se je zaključil spet pri sestrah z

litanijami Matere Božje s slovesnimi odpevi, s posvetitvijo slovenskega naroda Materi Božji ter z blagoslovom in s pesmijo Marija skoz' življenje.

Srčna hvala najprej častnim gostom iz Slovenije. Med nas je prišel naš škof msgr. Anton Jamnik, ki je odgovoren pri SŠK za pastoralo Slovencev v zamejstvu in po svetu in je vodil slovesno bogoslužje na Binkoštno soboto v Vadstenu, na same Binkošti pa tudi v cerkvi Kristusa Kralja v Göteborgu. Levo in desno sta g. škofu Antonu stala ob strani nekdanji narodni dušni pastir na Švedskem, g. Jožef Drolc, in sedanji Zvonko Podvinski. Jožef Drolc, hvala, ker rad prihajaš med nas in z nami praznuješ. Kako veseli so bili rojaki, da so te lahko srečali in tudi nagovorili. Za lepoto bogoslužja so poskrbeli člani vokalne skupine Cantate Domino na obeh slovesnostih. Ansambel Javor je s svojo lepo slovensko glasbo in petjem naredil slovesnost zares praznično, kot se pač spodobi za zlati jubilej. Tudi narodne noše so s svojo prisotnostjo slovesnost povzdignile na poseben način. Katarina Zupančič, Marija Kolar, Karolina Nilsson, hvala vam. Na vas so vsi prisotni zelo ponosni. Hvala ministrantom Martinu Zupančiču ter Filipu Litropu za služenje pri oltarju, seveda pa tudi bralcema beril, Boštjanu Pristovniku in Katji Dolinar Valentić ter bralki prošenj Marjeti Pagon. Hvala Simonu Zupančiču, ki je v spomin na prerano umrlega očeta nosil križ na začetku procesije ter mladima

spremljevalcema Theodorju in Iris z zastavama. Hvala Milanu Debeljaku, ki je nosil slovensko bandero ter Janezu Zbašniku za nošnjo bandera sv. Brigite Švedske. Posebna zahvala gre tudi Zvonetovima »pomočnikoma« Veroniki in Milanu Debeljak iz Podbrezja, ki sta pomagala pri pripravi stvari za na pot v Vadsteno, ob koncu praznovanja pa tudi pri pospravljanju stvari, da so bili kombiji v ponedeljek po Binkoštih za naše goste spet nared za ogled zahodnega arhipelaga v Bohusu. Prišla sta praznovat svojo 40. obletnico zakonskega življenja na Švedsko, pa sta »morala delati«. Hvala tudi Danni Stražar iz Stockholma, ki je pomagala Cantate Domino z vso logistiko bivanja ter prevoza v Vadsteno in nazaj. Svoje poslanstvo je na vseslovenskem zlatem romanju in vseslovenskem srečanju opravil tudi Lars-Olof Nilsson, ki je vse zabeležil v svoj fotoaparater in ob koncu »posnetke« predal v roke švedskemu vagabundu za Gospoda.

Posebna zahvala gre najprej Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je glavni sponzor naših vseslovenskih binkoštnih romanj in vseslovenskih srečanj pri sv. Brigiti Švedski v Vadstenu. Sam minister in podpredsednik Vlade RS g. Matej Arčon je ob pogovoru po telefonu čestital za visoki jubilej in obljubil, da si bodo tudi v prihodnje prizadevali podpirati ta naša srečanja, ki so tako pomembna za ohranjanje slovenske identitete na Švedskem. Poleg Urada Vlade RS za Slovence je to zlato srečanje podprl tudi UO

Slovenske zveze na Švedskem in z njim Misijski pastoralni svet s sodelavci, ki pomagajo pri izvedbi tega pomembnega projekta za ohranjanje povezanosti med rojaki na Švedskem in tudi z domovino Slovenijo. Katarina Zupančič z družino, Silva Litrop z družino, Sigrid Lomšek, Marija Perovič, Silva Horvat, Kristina Majer z družino, hvala vam za vso požrtvovalno ljubezen in postrežbo pri sestrah in v dvorani. Hvala vsem, ki ste pomagali pri pijači in postrežbi. Hvala še posebej tudi SD Simon Gregorčič in predsedniku Alojzu Macuhu, ki je tudi predsednik Slovenske zveze, za vso pomoč s strani društva, Boštjanu Pristovniku za večerjo ter Suzani Macuh za vso preostalo pomoč pri izvedbi dogodka. K tem zahvalam je treba dodati tudi zahvalo Borisu Razboršku, članu ansambla Dori, ki je spet priskrbel kranjske klobase in domačo orehovo potico. Poleg njega gre zahvala tudi gospe Tereziji Slaček, ki je spekla domače piškote, ki vse spominjajo na tiste čase, ko so bili še doma v Sloveniji, preden jih je pot življenja pripeljala na Švedsko. Še ena posebna zahvala na tem mestu je namenjena gospe Mariji Mak iz Jönköpinga, ki je darovala rdeče vino za to slovesnost. Hvala tudi naši zvesti romarici Danici Dyllong iz Nemčije, ki vselej rada poroma skupaj z rojaki k sv. Brigiti Švedski in je tudi zvesta udeleženka na švedsko slovenskih pohodih v slovenske planine. Hvala za sodelovanje in lepo zapeto pesem tudi MePZ iz Stockholma pod

vodstvom Klementine Savnik, pa Martinu Zupančiču, ki je veselo prepeval z ansamblom. Hvala tudi Danni Stražar in Klementini Savnik, ki sta sodelovali v kulturnem programu in Danni, ki je zapela dve Avsenikovi skladbi z ansamblom Javor. Zahvala pa gre tudi Mariji Kolar, ki je pomagala pri vodenju kulturnega programa, in Alojzu Macuhu ter njegovi skupini pri izvedbi tombolo. Tudi Mileni Černec iz Landskrone hvala za darove za tombolo, seveda pa tudi vsem drugim, ki ste tombolo velikodušno podprli, vsem imenovanim in neimenovanim. Bog povrni za vso vašo ljubeznivo pomoč, posebej tudi sestram sv. Brigite Švedske, ki so nas ponovno sprejele pod streho in nam nudile pomoč.

Dragi rojaki, hvala vsem, ki ste se udeležili zlatega vseslovenskega romanja za Binkošti pri sv. Brigiti Švedski v Vadsteno. Hvala organizatorjem in voznikom, ki so vas romarje pripeljali na praznovanje zlatega jubileja. Hvala za vso pomoč, ki ste jo nudili in za vso potrpežljivost, ki je potrebna, da se je vse načrtovano tudi zgodilo na najlepši način. Naj vam dobri Bog na priprošnjo Marije Pomagaj, Kraljice Slovenije, sv. Brigite Švedske in blaženega A. M. Slomška nakloni potrebnih milosti, darov Sv. Duha ter ljubeга zdravja.

vaš Zvonko Podvinski

RECEPTI – RECEPT

Sommartårta med jordgubbar, hallon, kardemumma och rostad mandel**Ingredienser**Sockerkaksmarängbotten

75 g rumsvarmt smör
 135 g strösocker (1 ½ dl)
 60 g äggulor (ca 4 st)
 ¾ dl mjölk
 90 g vetemjöl (1 ½ dl)
 1 ½ tsk bakpulver
 1 citron
 1 krm salt
 150 g äggvitor (ca 4 st)
 270 g strösocker (3 dl)

Kardemummagrädde

6 dl vispgrädde
 1 dl strösocker
 1 tsk krossad kardemumma

 400 g jordgubbar
 200 g hallon
 1 dl flagad rostad mandel
 1 lime
 Basilika

Poletna torta z jagodami, malinami, kardamomom in praženimi mandlji**Sestavine**Osnova za biskvitno testo z beljakovim snegom

75 g masla sobne temperature
 135 g sladkorja (1 ½ dl)
 60 g rumenjakov (približno 4)
 ¾ dl mleka
 90 g bele moke (1 ½ dl)
 1 ½ žličke pecilnega praška
 1 limona
 1 ščepec soli
 150 g jajčnih beljakov (približno 4)
 270 g sladkorja v prahu (3 dl)

Krema s kardamomom

6 dl stepene smetane
 1 dl sladkorja
 1 čajna žlička zdrobljenega kardamoma
 400 g jagod
 200 g malin
 1 dl praženih mandljev v lističih
 1 limeta
 Bazilika

Gör så här

1. Värm ugnen till 150 C. Vispa smör och socker tills det är ljust och poröst. Tillsätt äggulorna en i taget och sedan mjölken. (Det kan skära sig här, men det går ihop när du tillsätter mjölet). Finriv det yttersta skalet av citronen. Blanda ner mjöl, bakpulver, citronskalet och salt.
2. Bred ut smeten på bakplåtspapper, på en ugnsplåt. (Det blir ett ganska tunt lager).
3. Vispa äggvitorna till ett mjukt skum. Fortsätt vispa och tillsätt sockret. Vispa tills du har en glansig maräng som blir toppig när du drar visparna ur smeten.
4. Bred marängen ovanpå smeten i långpannan. Ugnsbaka ca 45 minuter. Marängen ska ha fått lite färg när du tar ut den. Ta försiktigt loss botten från bakplåtspappret och låt den svalna.
5. Lättvispa grädden med sockret och kardemumman.
6. Lägg tårten på ett stort fat eller en bricka. Bred på kardemummagrädden och låt tårten stå och dra i minst 30 minuter.
7. Ansa och skiva jordgubbarna.
8. Toppa tårten med bären och mandeln. Avsluta med att finriva över det yttersta skalet av limen och toppa med lite basilika.

Recept taget från: <https://vivavinomat.se/>

Postopek

1. Pečico segrejte na 150 C. Maslo in sladkor stepajte, da dobite blede in penasto zmes. Postopno dodajte rumenjake in zatem mleko. (Zmes pri tem lahko postane grudičasta, vendar se bo zgladila, ko boste dodali moko). Na drobno naribajte lupino limone. Vmešajte moko, pecilni prašek, limonino lupino in sol.
2. Zmes razporedite po papirju za peko na pekaču (nastala bo precej tanka plast).
3. Beljake stepite, da nastane mehka pena. Nadaljujte stepanje in dodajte sladkor. Stepajte, dokler ne dobite bleščeče beljakovega snega, ki bo strjen, ko boste stepalnik potegnili iz testa.
4. Beljakov sneg razporedite po vrhu testa v pekaču. Pecite približno 45 minut. Ko jo vzamete ven, mora biti beljakov sneg nekoliko obarvan. Dno torte previdno odstranite s pekača in pustite, da se ohladi.
5. Rahlo stepite smetano s sladkorjem in kardamomom.
6. Dno torte položite na velik krožnik ali pladenj. Po vrhu namažite kremo s kardamomom in pustite stati vsaj 30 minut, da se prepoji.
7. Jagode očistimo in narežemo na rezine.

OTROŠKI KOTIČEK**SINIČKA SE JE USEDLA**

(SLOVENSKA LJUDSKA)

SINIČKA SE JE USEDLA
GOR NA DROBNO VEJICO
IN JE ZAPELA VSA VESELA: CICIPICIDO.

OJ, KAJ ŽE POJEŠ, PTIČKA MOJA,
PESEM TO LEPO,
KO NAM ŠE ZUNAJ ZIMA KIMA: CICIPICIDO?

SINIČKA SE JE ZASMEJALA,
REKLA JE TAKO:
POMLAD S SEBOJ SEM PRIPELJALA: CICIPICIDO!

ČE PESMI NE POZNATE, KLIKNIŠ NA QR-KODO, KI VAS BO
POPELJALA DO SIMPATIČNEGA POSNETKA NA YOUTUBU

Pisma bralcev

Invigning av Agda Östlunds park, Köping

Lördagen den 1 juni invigde vi en ny, fin park här i Köping. Agda Östlunds park. Agda Östlund var en av de fem första kvinnorna i Sverige som valdes in i Sveriges riksdag och hade rösträtt. Agda Östlund är också den första kvinnan som talade i riksdagen. Hon var född och uppvuxen i Köping. Kommunen ska även upprätta en staty för att hedra henne.

Programmet för invigningen var fullspäckat! Lokala och nationella kändisar och närmare 40 föreningar visade upp sin verksamhet i parken! Där bland var även vi, slovenska föreningen i Köping. Vi gjorde mest reklam för vårt vackra Slovenien men bjöd även på musikstycken på dragspel.

På stora scenen uppträdde även Peaux duo, slagverk. En sloven, Filip Korošec (numera bosatt i Stockholm), är med i duon och föreningens representeranter fick även en pratstund med honom.

Vi fick en trevlig dag, många visade sitt intresse för oss både som förening och för Slovenien som land.

Vi är glada för att Köpings kommun är måna om föreningslivet här och ser fram emot fler arrangemang i stadens nya, fina park, Agda Östlunds park!

Otvoritev parka Agde Östlund v Köpingu

V soboto, 1. junija, smo v Köpingu slovesno odprli nov, čudovit park, imenovan park Agde Östlund. Agda Östlund je bila ena od prvih petih žensk na Švedskem, ki so bile izvoljene v švedski parlament in so imele volilno pravico. Agda Östlund je bila tudi prva ženska, ki je govorila v parlamentu, rodila in odraščala je pa v Köpingu. Občina bo v njeno čast postavila tudi kip. Program otvoritve je bil natrpan! V parku so svoje dejavnosti predstavili lokalne in državne slavne osebnosti ter skoraj 40 društev!

Med njimi smo bili tudi mi, slovensko društvo v Köpingu. Večinoma smo oglaševali našo lepo Slovenijo, ponudili pa smo tudi skladbe na harmoniki.

Na glavnem odru je nastopil tudi duo Peaux, tolkala. V duetu igra Slovenec Filip Korošec (zdaj živi v Stockholmu), s katerim smo se pogovarjali tudi predstavniki društva.

Imeli smo lep dan, veliko ljudi je pokazalo zanimanje za nas kot društvo in za Slovenijo kot državo.

Veseli nas, da je občini Köping mar za društveno življenje pri nas, in veselimo se še več dogodkov v novem, čudovitem mestnem parku Agde Östlund!

Suzana Macuh

V spomin – In memoriam

V spomin in zadnje slovo od Franca Indofa

Franc Indof je bil rojen 7. julija 1940 na Vačah, v GEOSS, v geometričnem središču Slovenije. Vače so znane po svoji bogati zgodovini, med drugim tudi po vaški situli, ki je tudi simbol Vač.

Situla z Vač (tudi vaška situla) je situla (ali vedrica) iz obdobja Halštatske kulture, ki jo je na Vačah blizu Litije v začetku leta 1882 (po ustnem izročilu 17. januarja) izkopal Janez Grilc. Situla je najverjetneje nastala v 5. stoletju pr. n. št. Odseva tradicionalne vplive sredozemskega sveta. Situlo hrani Narodni muzej Slovenije v Ljubljani.

Torej, Franc Indof ni bil kar nekdo. V njegovem kraju so se v zgodovini pred Kristusom rojstvom dogajale pomembne stvari. Čas, v katerem se je rodil Franc, je bil težek za preživetje, saj se je že v letu 1939 začela druga svetovna vojna, ki je trajala vse do maja 1945 leta in je razdelila slovenski narod. V tem vzdušju je komunizem zaznamoval preproste ljudi, ki so si v težkih in zahtevnih razmerah služili vsakdanji kruh. V takih razmerah obnove domovine Slovenije je rasel gor, kot temu rečemo, tudi naš Franc. Ko je odrasel v postavnega fanta, je srečal Marijo, svojo bodočo ženo, ki je prihajala na obisk k svojemu stricu Benediku, ki je bil župnik na Vačah.

Na jesen 1965 je Franc prišel na Švedsko, kjer je v Nybroju našel službo v tovarni Rydés - Kårs. Ker je bil visoke postave in ker je v mladosti moral veliko pešачiti v dolino, je leta 1974, torej tisto leto, ko so Slovenci z vse Švedske prvič romali v Vadsteno, zaradi poškodbe hrbtenice dobil invalidsko upokožitev. Po težki operaciji je bil v smrtni nevarnosti in je bilo vprašanje, ali bo umrl, ali pa bo ostal na vozičku vse preostalo življenje. Hvala Bogu se to ni uresničilo, saj je imel v sebi izredno željo preživeti. Bil je velik borec za življenje.

Z Marijo, rojeno Benedik, sta se poročila in bila obdarjena z dvema sinovoma, Borisom in Danilom ter s hčerko Eriko. Borisa je življenje poneslo v Nemčijo, od koder je njegova žena Sonja in sta razveselila Franca in Marijo z

vnuki in vnukinjami. Erika, ki živi s svojo družino v Nybroju je bila, skupaj z bratom Danilotom, ki živi in dela v Jönköpingu, mami Mariji v veliko pomoč pri negi moža oziroma očeta Franca.

Dom Indofovih je bil odprt za rojake, ki so se tam zbirali in se velikokrat družili ob taroku. Margareta in Adolf, Anton in Ulla, Milan in Nataša, Franc in Marija, to je bila družina, ki je znala čas narediti prijeten, zabaven, ja, včasih tudi nagajiv. Dom Indofovih je bil vselej odprt tudi slovenskim duhovnikom, za kar izrekamo velik boglonaj v imenu vseh nas. Prav tako hvala za veliko skrb za rezervacijo cerkve ali župnijske dvorane za slovensko sv. mašo, ki nas vse povezuje z Gospodom, ki je naš Odrešenik in v katerega izpovedujemo vero v naše vstajenje in življenje. In v tej veri smo se zbrali, da se Gospodarju življenja v četrtek, 30. maja 2024 ob 10.30 v Skogsvilan, skupaj zahvalimo za našega Franca, za vse dobro in plemenito, kar je storil v svojem življenju, ki mu ni bilo z rožicami postlano. Ženi Mariji, ki mu je vsa ta leta stala ob strani in ga opogumljala še posebej takrat, ko ga je obiskala težka bolezen, hvala iz globine srca. Vedno pozitivna, ljubeča žena in mati ga je vselej opogumljala, da je zmogel svoj križ prinesiti do konca na svojo kalvarijo.

Dragi brat v Kristusu, Franc Indof, počivajte v miru in tam gori pri mizi nebeške gostije prosite za nas, da bomo čuječi v življenju. Hvala še posebej tudi Mariji glede podelitve bolniškega maziljenja možu Francu, pa tudi Nataši Žarki za pomoč pri bolniškem maziljenju očetu Adolfu Bukovcu na velikonočni ponedeljek v Nybroju! Kakšen dar je tudi ta sv. zakrament, ki ljudem prinaša življenje in ne smrt, ki človeka opogumlja in krepi posebej v trpljenju, bolezni in osamljenosti. Jezus nam govori: »Jaz sem z vami vse dni do konca sveta«. Zaupajmo mu, ne bojmo se Kristusa, odprimo mu vrata srca.

Vaš Zvonko Podvinski

Zgodovinski feljton – zgodba izseljenke

(Nadaljevanje iz marčevske številke, zgodba Antonije Johansson)

Na neki način sem bila v službi zelo nezadovoljna, velikokrat sem morala delati dolgo v noč. Storila sem nekaj, česar nisem storila ne prej in ne pozneje. Ko jih neko nedeljo ni bilo doma, sem pobrala svoje stvari in se odpeljala z vlakom do postaje Šmartno ob Paki. Pustila sem pismo, da ne pridem nazaj.

Ker to leži ravno na meji Zgornje Savinjske doline in ker avtobus sedaj ni vozil, s prtljago nisem mogla naprej. Tu smo imeli daljne sorodnike in sem tako ostala nekaj tednov tukaj. Ravno tu sem v tistih dneh v tem malem kraju doživela grozote vojne, ki so mi do takrat bile prizanesene.

Neko noč so partizani naredili napad na vojaško in komunalno postojanko. Zjutraj so ljudje s strahom govorili, da je veliko mrtvih. Hčerka v hiši, kjer sem stanovala, me je nagovarjala, da bi šli gledat. Proti svoji volji sem šla z njo. Pogled je bil strašen. Na več mestih so ležala gola trupla moških in žensk. Partizani so jih prisilili, da so se slekli, preden so jih postrelili, njihova oblačila so vzeli zase. Okrog njihovih teles so bile raztresene fotografije otrok in njim dragih. Ko so partizani vzeli obleke, so to, kar so našli v žepih, pometali stran. V meni se je zopet pojavilo vprašanje: Zakaj, zakaj – zakaj je tako na svetu? Več dni po tem nisem mogla jesti.

Ko sem nekaj dni pozneje šla ven, se še posebej spominjam, da je ob cesti sedel neki nemški soldat.* Ni se obrnil, da bi pogledal, kdo gre mimo, kakor da bi bil popolnoma zatopljen v svoje misli, vse ga je izdajalo, da je bil zelo žalosten in čutila sem z njim njegovo bolečino. V srce se mi je zasmilil in sem si mislila: Mogoče je prav tako nedolžen v tej vojni kot moj brat.

Ker sem o sovražnikih imela nekoliko drugačno mnenje, sem često prišla s kom v konflikt. Spominjam se, kako sem nekoč v Ljubljani rekla nekaj "nedovoljenega". V neki trgovini so se ženske pogovarjale in z veseljem pripovedovale, da so v bližini Ljubljane partizani postrelili grupo Italijanov. Jaz, ki sem vedno imela občutek, da je vojna velika zabloda človeštva, sem rekla: "Tudi ti imajo doma mater, zaročenko, sestro ..." Ženske so me začele

zmerjati, jaz sem utihnila in izginila iz trgovine. Da je vsaka vojna zabloda človeštva razume le malo ljudi.

Čez nekaj tednov sem prišla na "partizansko ozemlje". Prehodila sem kakšnih petindvajset do trideset kilometrov. Nekje sta se mi pridružila dva mlada fanta iz Gornjega Grada in sta mi ves čas nosila prtljago. Moram reči, da sem jima še danes hvaležna.

Ko so partizani zasedli Zgornjo Savinjsko dolino, je s tem tudi prenehala vsa oskrba z živili, vse, kar je bilo "na karte", kot smo to imenovali. In vendar je bilo veliko ljudi odvisnih od teh obrokov. Trgovine so bile zaprte, niti kvasa ni bilo. Ženske so peklo dober kruh s kvašenim testom. Vendar ni nihče umrl od lakote, vsi so nekako dobili najpotrebnejše. Razen tega je bilo treba preživeti precej veliko partizansko vojaštvo. Posebno velikih kmetov tukaj ni. Največ je gorski teren, ki je za obdelovanje zemlje veliko težavnejši, kot ravnina. Ljudje, ki so pomagali pri delu, so dobili plačano s pridelki, želi in mlatili so takrat še večinoma na stari način in mali mlini na vodo so mleli žito. Danes je vse to izginilo. Ali se v teh modernih časih sploh kdo zaveda, kakšno bogastvo leži v znanju človeških rok? Takrat je moral vsak delati.

To dokazuje, kako majhni kraji lahko uspevajo brez dragih oblasti. Ne-napisani zakoni so, da mora vsak zdrav posameznik delati, ker nič ne pride samo od sebe.

Nekega dne v jeseni 1944 je prišla k nam gruča partizanov in so enostavno rekli, da se bodo nastanili pri nas. Vojaški štab naj bi bil pri sosedu, kakšnih petdeset metrov od naše hiše, imeli so večjo hišo, toda kaj modernega tudi tu ni bilo. A pri nas je bilo vse staromodno in tesno. Kako bodo ti mladi fantje stanovali tukaj, sem si mislila. Vsega so bili navajeni in ob večerih so se oblečeni ulegli na trdo klop. Kako smo se mi sami stisnili, res ne vem. Kakor smo bili nejevoljni, smo vendar kar kmalu postali dobri prijatelji.

Takrat niti nismo imeli električne luči. V mestu samem so jo dobili kar kmalu po prvi svetovni vojni. Ja, Gornji Grad je imel naziv mesta, četudi je le kot ena malo večja vas.

En od teh fantov je bil pred vojno postajenačelnik. Neka mlada partizanka je tipkala na pisalni stroj, vedno ji je kdo kaj narekoval. Mi domači čez dan sploh nismo smeli v "hišo", kot smo imenovali glavno sobo. Nismo smeli motiti ali poslušati, kaj so pisali in kaj so govorili. Ob večerih pri petrolejki pa smo se pogovarjali eno in drugo, samo tega ne, česar smo že vsi bili naveličani,

težkoč* vojne. Veliko smo se pogovarjali o naših pesnikih in pisateljih. Postajenačelnik se je čudil, da smo me dekleta bile tako seznanjene s tem.

Ta jesen je bila zelo deževna, in ker so zemljo teptali konji in partizani, je bilo na naših poteh vedno samo blato. Mene ni iskala nobena oblast. Običajno je bilo sicer kaznivo kar tako zapustiti delovno mesto. Toda to so bili neobičajni časi. Jaz sem pomagala doma pri delu in vsi smo čakali, da bo vojne konec.

Čas pa je hitel naprej in prišel je december 1944. Lepega dne so partizani izginili, kakor da bi jih zemlja požrla. In zopet so se prikazali nemški vojaki. Najprej so streljali od daleč. Ena granata je priletela zadaj za našo hišo in odnesla vrh bora. Očeta naše sosede je smrtno zadela granata, ko je bil na poti na delo. Nekega nemškega vojaka smo vprašali, kakšne namene imajo, pa je rekel: "Nas se ni treba bati, pač pa tistih, ki pridejo za nami." Pri tem je mislil na Gestapo.

Nekega jutra, ko smo se zbudili, smo videli, da je naša hiša zastražena. Na vseh vogalih so stali stražarji. Vstopil je oficir z nekaj vojaki in povedal, da ima ukaz, da nas mora odpeljati na zaslišanje. Mladina bo morala na prisilno delo. Za vse je bil to velik šok in jaz sem mu rekla po nemško: "Bolje, da nas kar postrelite." Odgovoril mi je: "Tega ne smemo." Na njem se je videlo, da le s težavo izvaja to delo.

Sestra A., ki je nadomeščala mamo, je ležala, imela je vnetje noge. Najprej so mislili, da simulira, a so kmalu vedeli, da je res bolna. Najmlajša sestra je bila premlada, ker še ni izpolnila 16 let. Ena sestra se je skrila na podstrešje, kjer pa niso preverjali. Meni pa reče: "Sie müssen sich opfern."* Moj oče pa odgovori: "Mein liebstes Kind!"* Nekaj soldatov je že bilo v hlevu in so vzeli vse, kar je bilo živega, prašiče in dve kravi. Naš oče je jokal. Jaz sem vzela nekaj obleke s seboj, gotovo preveč. Kovček je bil težak in neki vojak ga je nosil celo pot do posojilnice, kjer so čakali višji oficirji.

Ko sem prišla čez prag naše hiše, sem videla, da ne bom sama. Od sosedov so prišli ljudje in živina. Ljudem se lahko pojasni, toda zakaj mora živina trpeti, sem si mislila. Čez kakih pet minut smo prišli do hiše našega strica, kjer je bila ista situacija. Vzeli so krave in prašiče in strica, brata od našega očeta, ki je bil nekaj let mlajši.

Prav mladih ljudi niso dobili. Naš najbližji sosed je bil že vojak v prvi svetovni vojni, prav tako naš stric. V hiši poleg našega strica, kakšnih petdeset

metrov proč, je stanovala ena sama ženska, ki je bila prizadeta od rojstva. Imela je nekaj ovc, in kot se spomnim, ji teh niso vzeli, a sama je morala z nami.

Večinoma smo bili vsi kar tiho na tej poti, le naša soseda, ki je pred kratkim izgubila očeta, je kričala na ves glas. Hotela je pobegniti in ko smo šli mimo pokopališča, je vprašala vojaka, če sme na grob, da se poslovijo od očeta. Seveda ji tega ni pustil.

Jaz nisem mogla ne govoriti in ne jokati. Od Nove Štifte smo videli nepretrgano čredo živine, ki se je pomikala po cesti proti Gornjemu Gradu. Zaradi tega sem čutila bolečino v sebi. (Kot smo pozneje slišali, je bila to prava tragedija za živino. Večino so gnali peš kakih petdeset kilometrov do Celja. Ovce so povrgle po poti in živina je bila lačna in žejna. Kadar so živali zagledale vodo, se je cela čreda pognala proti Savinji, ki na določenih mestih teče vzporedno s cesto. Tako so pripovedovali prebivalci iz nižjih krajev. In da je neki mesar v Celju dobil solze v oči, ko je moral zaklati telička, ki je bil do smrti izčrpan. Ker sem jaz vedno imela občutek za živali, zato sem si to tudi najbolj zapomnila. Večkrat sem pozneje pomislila na to, kako je vojna kruta in da so to stvari, o katerih nihče ne poroča.)

Ko smo prišli na mesto, kamor so nas gnali, se je začelo izpraševanje. Moj stric in sosed sta vzela malo slivovke s seboj in se s tem tolažila. Jaz sem bila tudi tolmač za Kristino, ki je bila bolj korajžna kot drugi. Bila je prizadeta med drugim tudi tako, da ni mogla izgovarjati vseh črk. Toda mi, ki smo jo poznali, smo jo dobro razumeli. Ko ji je mati umrla, je ostala sama na svojem koščku zemlje.

Vkljub tragični situaciji me je sililo na smeh, ko je Kristina pripovedovala podrobnosti o svojih ovcah in druge stvari. Tolmačila sem samo to, kar je bilo potrebno. Oficir je vprašal, zakaj so jo vzeli s seboj. Vojaki je seveda niso razumeli in Kristina ni razumela njih. Ko je slišal, kakšne ljudi so njegovi vojaki zbrali skupaj, je bil jezen in rekel: "Blödsinn!"*

Kaj vse so nas izpraševali, se ne spominjam. Izkazalo se je, da so vsi drugi bili že v letih in niso prišli v poštev za prisilno delo. V poštev bi prišla samo jaz. Drugi dan smo zvedeli, da je tisti oficir, neki Avstrijec, ki bi moral izvršiti ukaz, govoril v naše dobro. Malo je še dodal resnici in rekel, da sta mojemu očetu že dva sinova padla v nemški vojski.

Tako smo tisti večer vsi lahko odšli domov in naročili so nam, da naj drugi dan pridemo po živino. Naš sosed je jokal, da kako je to kruto tako ravnanje

z ljudmi. Jaz sem mu rekla: "Zdaj ne smeš jokati, ko gremo domov." Resnično je to bilo kruto, a če sem pomislila, kaj vse se je godilo v mnogih krajih že samo v naši mali Sloveniji, je to bilo še relativno milo.

Moj oče je bil tako vesel, da me je od veselja dvignil od tal. Drugi dan smo šli po živino. Naš oče naj bi dobil eno kravo nazaj, pa je dobil obedve, ker je tisti avstrijski oficir dobro govoril zanj. Krave je dobil svoje, a prašiče od nekoga drugega, drugi pa so dobili naše. Pa smo bili vseeno zadovoljni. Tudi sosedje so večinoma dobili vse nazaj. Živina v neki štali je bila tako tesno skupaj, da ni bilo brez poškodb. Uboge živali so pri tem utrpele rane, zlom nog in podobno.

Dan pozneje je prišel tisti avstrijski oficir osebno k nam. Prinesel je ročno torbico. Jaz sem jo skrila v neko naravno vdolbino starega kostanjevega drevesa. Neki vojak jo je našel. V torbici je bil en zlatnik in vojak je hotel to obdržati zase, pa je prišlo na dan. Če je šlo po zakonih, je bilo to v nemški armadi kaznivo. To pripovedujem kot dokaz, kako dobro in slabo nikdar ni samo na eni strani.

Dobro in slabo je prav tako pri sovražnikih kot prijateljih. Če bi tisti, ki služijo velike vsote pri prodaji orožja – tako države kot posamezniki – imeli kaj vesti, bi malo pomislili, kako kruta je vojna in koliko trpljenja povzroča tudi nedolžnemu ljudstvu. Edina ugotovitev je, da je tako bilo skozi vso človeško zgodovino, da je tako danes in da na žalost ne kaže bolje za prihodnost. Nasprotno, čim modernejša orožja, tem strašnejše.

Naslednje dni so nemški vojaki našli še nekaj mladih deklet v samem centru. Naložili so jih na tovarnjake in v nižjih delih Slovenije so morale kopati strelske jarke, ki pa hvala Bogu niso prišli do uporabe. Večina Nemcev se je zavedala, da je vojna izgubljena. Bili smo zopet pod nemško oblastjo, a vedeli smo, da je to samo še vprašanje časa.

Ameriška letala so strahovito bombardirala nemška mesta. V jeseni 1944 so preko Gornjega Grada letele eskadrilje bleščečih se letal, tako da je zrak vibriral. Če ne bi vedela, da nosijo smrt in razdejanje, bi to bila lepa igra. Ko so bombardirali nekje v Avstriji, so se pri nas tresle šipe na oknih, kljub temu, da so med Avstrijo in Slovenijo visoke planine.

*Nadaljevanje sledi v septembrski številki Slovenskega glasila.

Slovensko GLASILO – Slovenska BLADET

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige
Box 145, 731 23 Köping
www.slovenskazvezanasvedskem.com

Predsednik / Ordförande: Alojz Macuh; slovenska.riksforbundet@gmail.com

Telefonska številka: +46 (0) 736003092

NASLOVI – ADRESSER

KLUB KULTURE SLOVENIJA

Preds: Karli Zunko
c/o Karli Zunko,
Norra Torggatan 17, 640
30 Hälleforsnäs
slovensko.drustvo@gmail.com

IVAN CANKAR

Preds. Ivan Zbasnik, 035- 21 12 94
Meteorvägen 17, 302 35 Halmstad
il.zbasnik@bahnhof.se

SD SIMON GREGORČIČ

Preds. Alojz Macuh,
Scheelegatan 7, 731 32 Köping
aa.macuh@gmail.com
<http://antonbreznik.wixsite.com/simon>

KD SLOVENIJA

Preds. Miran Rampre,
073-384 08 23

SLOVENSKI DOM

Preds: Marija Kolar
Tel.:0707-960001
Parkgatan 14, 411 38 Göteborg
marrat68@hotmail.com

VELEPOSLANIŠTVO

Republike Slovenije
Amaliegade 6, 2. Floor
1256 Köpenhamn, Danmark
Tel: 0045 33 73 01 20, 0045 33 73 01 22
sloembassy.copenhagen@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Preds. Lado Lomšek, 031-46 26 87
c/o Lomšek
Stora björn 33, 415 16 Göteborg
ladolomsek2@gmail.com

SD PLANIKA

Preds. Rudolf Belec, 040-21 80 48
Mobilni telefon: 0709-535401
V:a Hindbyvägen 18, 214 58 Malmö
kontakt@planika.se
www.planika.se

SD STOCKHOLM

Preds. Rok Ogrin
Slovenska föreningen i Stockholm
c/o Rok Ogrin
Grindtorpsvägen 41 lgh 2001;
183 49 Täby
slovdrustvo.stockholm@gmail.com
<http://slovenskodrustvostockholm.weebly.com/>

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

Preds. Danni Stražar
c/o Bencek-Budja
Nattljusgården 28 B, 261 72 Häljarp
orfeum.slosve@gmail.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14, 411 38 Göteborg
Zvonko Podvinski, 0708278757
zvone.podvinski@rkc.si

